

Plant Genetic Systems N.V.
Jozef Plateaustraat 22
B 9000 Gent
Belgien

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad vårraps (*Brassica napus*) 1997

Plant Genetic Systems N.V. (nedan kallat bolaget) har i skrivelse den 11 mars 1997 ansökt om tillstånd att under 1997 genomföra följande försök:

- Stabilitetsförsök av genetiskt modifierad vårraps, som med hjälp av genteknik tillförts gener för glufosinatammonium-tolerans (herbicidtolerans). Bolaget avser pröva sju transformerade linjer. Försöket kommer att utföras på Ormatorps försöksgård i Helsingborgs kommun.

Remissinstanser

I ärendet har följande remissinstanser beretts tillfälle att avge yttrande:

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtodlingslära

Lunds universitet, Avdelningen för teoretisk ekologi

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Naturskyddsföreningen (SNF)

Yttrande har inkommit från:

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Gentekniknämnden och Naturvårdsverket har därefter beretts möjlighet till samråd angående detta beslut. Enligt 10 § förordningen (1994:901) om genetiskt modifierade organismer har Europeiska gemenskapernas kommission underrättats om ansökningarna.

Risikoförebyggande åtgärder

Av bolagets ansökan framgår följande i fråga om risikoförebyggande åtgärder:

- Under odlingsäsongen kommer utsättningsytan regelbundet att inspekteras och all förekomst av spillraps och besläktade ogräs inom försöksområdet kommer att förstöras.
- I syfte att minimera pollenspridning kommer utsättningen att omges av en tio meter bred skyddsbård bestående av omodifierad raps.
- För att minimera spridning av transgent frö i samband med sådd och skörd kommer följande åtgärder att vidtagas:
 - Vid sådd kommer påfyllning av såmaskinen att ske innanför skyddsbården. Därefter kommer en noggrann rengöring av såmaskinen att göras innan skyddsbården sås ut. Överblivet transgent utsäde samlas in och returneras till jordbrukskontoret där det kommer att förvaras på ett säkert sätt.
 - Det transgena fröet kommer att skördas innan övermognad för att minimera spillet.
- Spillfrö kommer att lämnas på markytan för att gro, därefter kommer spillplantorna att förstöras genom mekanisk eller kemisk bekämpning.
- Frö från skyddsbård inklusive resterande frö från utsättningen kommer att destrueras.
- Vid slutet av odlingsäsongen kommer alla kvarvarande växtdelar att förstöras genom jordbearbetning.
- Utsättningsytan kommer att bevakas under två år och all uppkomst av spillplantor kommer att förstöras innan blomning genom mekanisk eller kemisk bekämpning.

Tidigare försöksresultat

Enligt bolaget har inga tidigare utsättningar med den aktuella genetiskt modifierade vårapsen skett.

Remissinstansernas synpunkter

Lantbrukarnas riksförbund

LRF anser att forskning och praktisk prövning som ökar kunskapen om hur transgena växter fungerar och hur gener kan spridas är nödvändig för att kunna bedöma eventuell kommersiell användning. LRF motsätter sig inte försöken under förutsättning att fribelägenheten är 500 m, att frön inte används som livsmedel, att fröpressrester inte används som djurfoder och att utsättningen övervakas i minst fyra år.

Samråd

Gentekniknämnden har vid samråd anfört att nämnden inte har några invändningar mot verkets förslag till beslut. Vid samråd anför Naturvårdsverket att verket inte finner anledning att motsätta sig den aktuella försöksutsättningen.

Skäl för beslutet

Enligt 6 § lagen (1994:900) om genetiskt modifierade organismer får avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer endast ske efter tillstånd enligt denna lag.

I 7 § nämnda lag stadgas att ett tillstånd får lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är godtagbar från miljö- och hälsoskyddssynpunkt och etiskt försvarbar.

Enligt 20 § förordningen (1994:901) om genetiskt modifierade organismer utgör Jordbruksverket tillståndsmyndighet ifråga om verksamhet av aktuell art.

Jordbruksverket gör följande bedömning ifråga om sökt avsiktlig utsättning under 1997.

Den aktuella grödan, vårraps, har med hjälp av genteknik tillförts gener för tolerans mot ogräsbekämpningsmedlet glufosinatummonium (herbicidtolerans). Herbicidtoleransen bedöms inte ge vårrapsen ett ökat överlevnadsvärde utöver att klara bekämpning med herbicider innehållande glufosinatummonium som aktiv substans. Denna egenskap kan påverka växtens värde som gröda, men bedöms sakna relevans för växtens överlevnad i naturen.

I ansökan uppger bolaget att alla spillplantor av raps och närstående vilda arter som upptäcks i utsättningsområdet under växtsäsongen kommer att förstöras omedelbart. För att förhindra frösättning och därigenom minimera risken för spridning av de introducerade generna bör krav ställas på förstöring av de arter som är korsningsbara med raps inom ett avstånd upp till 50 m från ytterkanten av skyddsbården.

Bolaget uppger att utsättningsytan kommer att bevakas under två år och all uppkomst av spillplantor kommer att förstöras innan blomning genom mekanisk eller kemisk bekämpning. För att minimera risken för genspridning bör krav ställas på att utsättningen bevakas under minst fyra år efter dess genomförande och att all uppkomst av spillplantor kommer att förstöras innan frösättning genom mekanisk eller kemisk bekämpning.

Någon risk för människors och djurs hälsa vid odling av den genetiskt modifierade vårrapsen bedöms inte föreligga då vårrapsen inte är avsedd att användas som föda eller foder.

Med hänvisning till det ovan anförda och vad som i övrigt framkommit av utredningen i ärendet bedömer Jordbruksverket att utsättningen, om den och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade vårapsen och den omodifierade rapsen i skyddsårderna genomförs i enlighet med vad universitetet angett i ansökningshandlingarna och med iakttagande av de åtgärder som framgår av nedan angivna villkor, är godtagbar från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Jordbruksverket anser vidare att utsättningen är etiskt försvarbar.

Beslut

Jordbruksverket beslutar att meddela bolaget tillstånd att under 1997 genomföra sökt avsiktlig utsättning av den aktuella genetiskt modifierade rapsen. Som villkor för tillståndet skall gälla att utsättningen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade vårapsen och den omodifierade rapsen i skyddsårderna skall utföras i enlighet med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna, om inte annat framgår av nedan angivna villkor:

1. Utsättningsytan, vilken inkluderar skyddsårderna, skall mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att den alltid kan återfinnas.
2. Bolaget skall ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för utsättningens utförande och skötsel, särskilt beträffande skörd och efterbehandling av utsättningsytan. En kopia av de skriftliga instruktionerna skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
3. Inom en vecka efter det att sådden slutförts, av såväl den genetiskt modifierade rapsen som den omodifierade rapsen i skyddsårderna, skall anmälan om detta ha inkommit till Jordbruksverket. Skyddsårderna skall sås så att den blommar samtidigt med den genetiskt modifierade rapsen.
4. Alla plantor av raps och rybs som under odlingssäsongen 1997 etablerar sig på ett avstånd upp till 50 meter från den skyddsård som avses i villkor 3 skall förstöras innan frösättning. Detsamma gäller följande vilda korsningsbara korsblommiga arter: åkerkål (*Brassica rapa* ssp. *campestris*), gråsenap (*Hirschfeldia incana*), sareptasenap (*Brassica juncea*) och åkerrättika (*Raphanus raphanistrum*).
5. Ett avstånd om minst 400 m från ytterkanten av skyddsårderna till närmaste odling av oljeväxter skall upprätthållas för att minimera risken för genspridning till andra odlingar av oljeväxter.
6. Utsättningsytan skall omedelbart efter skörd bearbetas grunt för att mylla ner drödade frön, så att de inte är lättåtkomliga för fåglar och även för att stimulera frönas groningen.

7. Uppkomsten av rapsplanter på utsättningsytan skall registreras under fyra år efter utsättningsens genomförande. Uppkomna planter skall därvid förstöras innan frösättning. Under denna tid får oljeväxter inte odlas på platsen. Årligen under dessa fyra åren, senast den 31 december, skall rapportering om antalet uppkomna spillplanter av raps ha inkommit till Jordbruksverket.
8. Den genetiskt modifierade rapsen och den omodifierade rapsen i skyddsårdelen skall efter skörd destrueras, om inte nämnda raps skall användas vid fortsatt växtförädling, utsädesuppförökning, för tekniskt bruk eller för kvalitetsanalyser av i rapsen ingående beståndsdelar. Uppgift om hur hanteringen av den skördade rapsen skett skall ingå i rapporten till Jordbruksverket enligt villkor 10 nedan.
9. Anteckningar skall föras löpande om vidtagna åtgärder och gjorda observationer i utsättningen. Dessa uppgifter skall ingå i rapporten till Jordbruksverket enligt villkor 10 nedan.
10. En rapport från utsättningsens genomförande och bolagets slutsatser därav med avseende på risker för människors och djurs hälsa samt miljön skall ha inkommit till Jordbruksverket senast den 31 december 1997.
11. Bolaget skall skriftligen informera den aktuella kommunen samt genom massmedia lokalt informera allmänheten om den planerade utsättningen. Kopior på den genomförda informationen skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas genom skrivelse till länsrätten i Jönköpings län. Skrivelsen skall ställas till länsrätten men skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Överklagandet skall ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av handläggaren Robert Andrén. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit avdelningschefen Carl Johan Lidén, enhetscheferna Evert Jonsson och Ellinor Persson samt handläggaren Torkel Fagerlund.

Svante Englund

Robert Andrén

Övriga upplysningar

Utöver vad som anges i ovan angivna villkor får Jordbruksverket erinra om de aktsamhetskrav som föreskrivs i 4 § lagen (1994:900) om genetiskt modifierade organismer och i 14-16 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:45) om genetiskt modifierade växter.

Jordbruksverket vill därjämte framhålla att ett tillstånd av aktuellt slag inte innebär ett ställningstagande till en eventuell kommande ansökan om tillstånd för utsläppande på marknaden.

Slutligen vill Jordbruksverket upplysa om att ett tillstånd av aktuellt slag får, enligt 11 § lagen om genetiskt modifierade organismer, återkallas om någon av de väsentliga förutsättningarna som förelåg när tillståndet meddelades inte längre föreligger eller om något krav som är av särskild betydelse inte har följts.

Kopia till

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtodlingslära

Lunds universitet, Avdelningen för teoretisk ekologi

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Naturskyddsföreningen (SNF)